

KG VUZ

**STŘEDNĚDOBÁ KONCEPCE SBÍRKOTVORNÉ ČINNOSTI
KRAJSKÉ GALERIE VÝTVARNÉHO UMĚNÍ VE ZLÍNĚ, P. O.
(2023 – 2027)**

Zlín 2023

Všeobecná ustanovení

Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, p.o. (dále jen „KGVUZ“), Vavrečkova 7040, 760 01, IČ: 00094889 plní funkci muzea dle Zřizovací listiny KGVUZ z 12. 9. 2001 včetně pozdějších dodatků.

Dle Zřizovací listiny je hlavním účelem zřízení KGVUZ „získávat, shromažďovat, trvale uchovávat, evidovat, odborně zpracovávat a zpřístupňovat veřejnosti sbírky muzejní povahy“.

Sbírka je evidována v Centrální evidenci sbírek muzejní povahy pod názvem „Sbírka Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně“ a číslem GZL/001-06-18/004001. Je tvořena 4 podsbírkami:

1. Obrazy

Sbírka	Sbírka Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně
Číslo podsbírky	5
Území	Převážně česká a moravská provenience, pouze jen malá část byla vytvořena slovenskými a jinými evropskými autory.
Období	Podstatnou část tvoří obrazy 20. století, menší pak díla 19. a 21. století. Součástí je i několik děl, která vznikla v rozmezí 16. – 18. století.
Předměty	obrazy
Obor	25 – jiná
Datum zařazení do CES	31. 7. 2001
Počet předmětů	1345

2. Kresba a grafika

Sbírka	Sbírka Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně
Číslo podsbírky	6
Území	Práce jsou české a moravské provenience, několik kusů pochází od slovenských autorů.
Období	Až na několik výjimek z 19. století, jsou ve sbírce kresby a grafiky z 20. a 21. století.
Předměty	kresby, grafiky, ex libris
Obor	25 – jiná
Datum zařazení do CES	31. 7. 2001
Počet předmětů	4294

3. Plastiky, medaile, gobelíny

Sbírka	Sbírka Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně
Číslo podsbírky	7
Území	Česká a moravská provenience.
Období	Až na několik výjimek z druhé poloviny 19. století vznikla díla ve 20. a 21. století.
Předměty	plastiky, sošky, plakety, reliéfy, gobelíny

Obor	25 - jiná
Datum zařazení do CES	31. 7. 2001
Počet předmětů	420

4. Design, multimedia, architektura

Sbírka	Sbírka Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně
Číslo podsbírky	8
Území	Česká, moravská a z části slovenská provenience.
Období	20. a 21. století
Předměty	hračky, textilie, křišťál, videokazety, modely staveb, architektonické kresby a plány
Obor	25 - jiná
Datum zařazení do CES	31. 7. 2001
Počet předmětů	729

Závazné dokumenty

Zřizovací listina KGVUZ

Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů

Vyhláška Ministerstva kultury České republiky (dále jen „MK ČR“) č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů

Doporučující metodické pokyny

Metodický pokyn MK ČR č.j. 14639/2002, stanovující metodické zásady pro sbírkotvornou činnost muzeí

Metodický pokyn MK ČR č.j. 53/2001, stanovující podmínky zápisu sbírky a podsbírky do Centrální evidence sbírek

Metodický pokyn MK ČR č.j. 5762/2005 k provádění zák. č. 122/2000 Sb., ve znění zák. č. 483/2004 Sb., a k dopadu zák. č. 1/2005 Sb., kterým se mění zák. č. 243/2000 Sb.

Východiska sbírkotvorné činnosti

1. KGVUZ je sbírkotvornou institucí, která sbírku tvoří, spravuje a ochraňuje, a to prostřednictvím zejména svých odborných pracovníků, ale také všech zaměstnanců KGVUZ.
2. Cílem sbírkotvorné činnosti je budování sbírky KGVUZ jako kulturní hodnoty a dokumentace zásadních fenoménů dějin umění z vymezeného období a geografického prostoru.
3. Sbírka KGVUZ je zaměřena na oblast výtvarného umění, architektury a designu.

Záměr sbírky KGVUZ

1. Struktura sbírky vychází z dlouhodobé a kontinuální tvorby sbírky KGVUZ. Jejím hlavním cílem je vytvoření ucelené a vypovídající kolekce, která odráží dění a vývoj na umělecké scéně s důrazem na vybrané problémové oblasti a geografická teritoria.
2. Cílem sbírky je vytvořit podmínky pro kvalitativně a kvantitativně vyvážené zprostředkování hodnot výtvarného umění, ať už ve stálé expozici nebo jinými vhodnými prostředky.

Program sbírkotvorné činnosti

1. Sbírkotvorná činnost: Dle článku III. Vymezení základního účelu zřízení organizace a předmětu její hlavní činnosti zřizovací listiny Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně je instituce zřízena „za účelem získávat a shromažďovat předměty výtvarného umění pro vědecké a studijní účely, z vybraných předmětů výtvarného umění vytvářet sbírky, které trvale uchovává, eviduje a odborně zpracovává.“

2. Časové vymezení: Sbírkou obsahuje díla od konce středověku do současnosti, přičemž jádro tvoří díla 19. a zejména 20. století. Doplnění sbírky se zaměřuje především na poslední desetiletí 20. století a díla současných autorů.

3. Koncepční zaměření: Strategie akvizic v KGVUZ vychází zejména z povahy v minulých letech budované sbírky, kterou se nové akvizice snaží doplňovat ve smyslu časové i problémové úplnosti s ohledem na místní specifika. Reflektuje přitom administrativní a finanční znevýhodnění vůči soukromým sběratelům.

Jádro sbírky tvoří výtvarné předměty od počátků 19. století po současnost. Nejlépe zastoupeno je moderní umění 1. poloviny 20. století. Vzhledem k této skutečnosti i vzhledem k cenám a dostupnosti na trhu s uměním je prioritou sbírkotvorné strategie zejména doplnění těchto oblastí:

- a) Umění 2. poloviny 20. století, zejména díla ze 70., 80. a 90. let dosud žijících významných představitelů tohoto období v českých zemích a na Slovensku.
- b) Oceněná díla ze Zlínských salonů mladých a tvorba autorů prezentovaných v rámci Nových zlínských salonů, resp. na ně navazujícího projektu Dům umění, a jiných významných výstav současného umění.
- c) Zastoupení významných autorů z regionu, kteří tvořili / tvoří v kontextu soudobého evropského diskurzu umění.
- d) Návrhy (resp. produkty) architektů a designérů mající vztah ke zlínskému prostředí nebo zlínskému výtvarnému školství.

4. Kvalitativní hledisko: K zařazení do sbírky budou vybírána významná a kvalitní díla v kontextu tvorby vybraných autorů.

Způsob nabývání děl do sbírky

Hlavním zdrojem pro akviziční činnost je nákup uměleckých děl, především od autorů nebo dědiců. KGVUZ ale bude usilovat také o nákupy od dalších subjektů – obchodníků s uměleckými díly nebo sběratelů. Je rovněž žádoucí, aby KGVUZ získávala dary od autorů, kteří v KGVUZ vystavují.

KGVUZ pořizuje díla z prostředků investičního fondu organizace. Protože nehospodaří s žádným odpisovaným majetkem ani aktuálně nedostává od svého zřizovatele předem pravidelné investiční dotace na nákup sbírkových předmětů, je potřeba stále usilovat o zavedení systému v této oblasti, který by sbírkotvornou činnost umožnil finančně plánovat. KGVUZ dosud postupuje v intencích finančních částek použitých na nákup v minulých obdobích a doporučení návrhu akvizic poradním sborem žádá o mimořádnou investiční dotaci svého zřizovatele – Zlínský kraj. Dotace od zřizovatele nemůže být jediným zdrojem akviziční činnosti. Dalším možným finančním zdrojem jsou dotační tituly Ministerstva kultury - ISO a zejména Akviziční fond.

Subjekty podílející se na sbírkotvorné činnosti

1. kurátoři KGVUZ
2. Poradní sbor pro akviziční činnost KGVUZ
3. ředitel

Práva a povinnosti kurátora

Kurátoři sbírkových fondů KGVUZ jsou bezprostředními tvůrci a správci podsbírek, podílejí se aktivně na strategii sbírkotvorné činnosti. Zajišťují podklady pro jednání nákupní komise.

Předkládají návrhy na získávání nových přírůstků, na výměnu sbírkových předmětů a na vyřazování předmětů ze sbírkové evidence ve smyslu zřizovací listiny (statutu) galerie a na základě strategie sbírkotvorné činnosti, v případě vyřazování ve smyslu zákona č. 122/2000 Sb. Nedílnou součástí této činnosti je shromažďování a vytváření průvodní dokumentace ke sbírkovým předmětům a správa studijního materiálu.

Sbírka je rozšiřována na základě:

- a) detailní znalosti vývoje sbírky („podsbírký“) a znalosti sbírkotvorných záměrů kurátorů, kteří sbírku spravovali před ním, k těmto záměrům přihlíží;
- b) znalosti obdobných sbírek muzejní povahy jiných muzeí umění či sběratelů;
- c) znalosti prostředí (území), z něž jsou pro sbírku („podsbírký“) získávány přírůstky;
- d) znalosti aktuální situace na trhu s potenciálními sbírkovými předměty včetně základní orientace v tržních cenách na domácím i zahraničním trhu;
- e) znalosti zásad muzejní selekce a muzejní tezaurace;
- f) znalosti zásad ukládání, uchovávání a prezentace sbírkových předmětů;
- g) znalosti zásad ochrany sbírkových předmětů před nepříznivými vlivy prostředí (provádí výběr sbírkových předmětů určených k preparaci, konzervování či restaurování) a zásad ochrany sbírek a objektů před krádežemi, vloupáními a živelními událostmi.

Funkce poradního sboru pro akviziční činnost

Poradní sbor je poradním orgánem ředitele galerie. Ředitel jmenuje a odvolává jeho členy. Poradní sbor se řídí Organizačním a jednacím řádem pro akviziční činnost ze dne 1. 4. 2009 a vykonává zejména následující funkce:

- a) vydává svá stanoviska formou doporučení, za konečné rozhodnutí ve věci je zodpovědný výhradně ředitel KGVUZ;
- b) vyjadřuje se ke strategii sbírkotvorné činnosti galerie a k jejím změnám, k nabývání nových přírůstků do sbírek („podsbírek“), k vyřazování předmětů ze sbírkové evidence a k dalším otázkám týkajícím se správy a uchovávání sbírek;
- c) schází se zpravidla jednou za rok, ve výjimečných případech může být svolána mimořádná nákupní komise, nebo v opačném případě nemusí být svolána;
- d) posuzuje soulad akvizic s předmětem hlavní činnosti galerie a se strategií sbírkotvorné činnosti, význam předmětů pro vypovídací schopnost sbírky a ekonomické aspekty nabídky (posuzuje cenu ve srovnání s cenami obvyklými na tuzemském trhu se stejnými nebo obdobnými předměty, případně i na trzích v zahraničí);
- e) vyjadřuje se k úplatnému nabývání nových přírůstků po jejich nabytí, došlo-li k nabytí předmětu z rozhodnutí ředitele galerie tzv. per rollam, přičemž posuzuje soulad akvizice se strategií sbírkotvorné činnosti a cenu, za níž byl nový přírůstek zakoupen.

Práva a povinnosti ředitele KGVUZ

Má obecnou odpovědnost za naplňování účelu a předmětu hlavní činnosti galerie uvedené ve zřizovací listině (statutu) galerie, tedy i za sbírkotvornou činnost.

V souvislosti se sbírkotvornou koncepcí KGVUZ především:

- a) příslušným řídicím aktem ustaví poradní sbor pro sbírkotvornou činnost, vydá jeho stanovy a jmenuje a odvolává jeho členy;
- b) s konečnou platností rozhoduje o úplatném nebo neúplatném nabytí předmětu do sbírky („podsbírky“);
- c) ve výjimečných případech, především tehdy hrozí-li nebezpečí z prodlení a z časových důvodů nelze předložit návrh na úplatné získání věci do sbírky k projednání poradnímu sboru pro sbírkotvornou činnost, může o jejím nabytí rozhodnout tzv. per rollam, tj. bez projednání v poradním sboru;
- d) s konečnou platností rozhoduje o vyřazení předmětu ze sbírkové evidence, tato pravomoc je nepřenosná, s výjimkou opatření v rámci přenosu řídicích pravomocí na jmenovaného „statutárního“ zástupce v době dlouhodobé nepřítomnosti ředitele na pracovišti.

Závěrečná ustanovení

Platnost Střednědobé koncepce sbírkotvorné činnosti KGVUZ je vymezena lety 2023–2027 a je závazná pro všechny zaměstnance KGVUZ, kteří pracují se sbírkovými předměty a sbírkovým fondem nebo s ním přicházejí do styku.

Tento dokument navazuje na předchozí Střednědobou koncepci sbírkotvorné činnosti KGVUZ, která byla zpracována na období 2018–2022, a reflektuje v ní stanovené koncepční priority, jež zůstávají bez zásadních změn.

Ve Zlíně, 31. ledna 2023

KRAJSKÁ GALERIE
VÝTVARNÉHO UMĚNÍ VE ZLÍNĚ,
PRÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE
14|15 BAŤOV INSTITUT
Vavrečkova 7040, 760 01 Zlín
IČ: 00094889

⑥

Schválil: PhDr. Václav Mílek, ředitel

1. Historie sbírky KGVUZ

Historii budování sbírky Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně lze rozdělit přibližně do čtyř časových úseků. Ten první, v němž instituce nesla název Krajská galerie výtvarného umění kraje Gottwaldov, představují léta 1953-1960. Je to období počátku instituce po všech stránkách, kdy se základem sbírkového fondu stala především část bývalé sbírky firmy Baťa.

Počátky jejího formování spadají do poloviny třicátých let 20. století, kdy se ve Zlíně začala soustavněji rozvíjet galerijní, výstavní a sbírkotvorná činnost. Z iniciativy firmy Baťa vznikly Zlínské salony, přehlídky soudobého českého a slovenského výtvarného umění, jichž bylo uspořádáno celkem 11 ročníků mezi lety 1936 až 1948 (s výjimkou let 1945-1946). Z těchto výstav se prostřednictvím pravidelných nákupů uměleckých děl systematicky vytvářela umělecká sbírka Baťova koncernu. Kolekce byla rozšiřována také nákupy z dalších ve Zlíně konaných přehlídek, například z členských výstav předních českých uměleckých spolků, včetně Mánesa a Umělecké besedy, a z tzv. výstav mladých (1940-1943), které veřejnosti představovaly práce začínajících autorů. Do Baťovy sbírky byly zařazovány rovněž práce z okruhu Školy umění ve Zlíně a příležitostně z některých dalších zdrojů.

Na podzim 1953 byl fond uměleckých děl vytvořený firmou Baťa vytríděn pověřenými pracovníky vrcholných státních institucí v čele s Národní galerií v Praze a předán vznikající krajské galerii ve Zlíně (tehdy Gottwaldově). Jednalo se o soubor více než osmi set uměleckých děl 19. a 20. století české a v malé míře i slovenské provenience, který do jisté míry předznamenal i směr budoucího vývoje instituce. Mezi nejcennější první zisky galerie patřily obrazy od J. Štyrského, Toyen, V. Beneše, V. Špály, E. Filly, J. Krále, K. Holana, J. Baucha, F. Janouška, A. Procházky, F. Grosse, B. Matala a dal., plastiky od J. Mařatky B. Stefana, K. Lidického, K. Dvořáka a dal., kresby a grafiky od K. Sokola, A. Hoffmeistera a dal. Základní úlohou galerie v průběhu následujících let bylo postupné cílevědomé sledování a soustřeďování výtvarných hodnot, které vznikaly v prostředí českých zemí a zejména v oblasti jihovýchodní Moravy. Činnost galerie byla zpočátku limitována jejím prozatímním umístěním v prostorách zámku v Kroměříži. Do Zlína byla galerie přestěhována teprve v únoru roku 1957. Nejprve pro svou pravidelnou výstavní činnost získala horní patro Domu umění (někdejšího Památníku Tomáše Bati), o tři roky později zbudovala stálou expozici a depozitář ve druhém patře zlínského zámku. Skladba děl nakupovaných do sbírky zpočátku vypovídala o nezbytné podřízenosti instituce záměrům politických orgánů. V nákupní komisi měl své zástupce Krajský národní výbor, Ministerstvo kultury (od r. 1955) a především Svaz čsl. výtvarných umělců. To předznamenovalo výběr děl autorů zastoupených převážně na jeho členských výstavách. Členy nákupní komise však byli také představitelé Národní galerie v Praze, díky nimž se kromě kulturně politických a osobních zájmů sledovala rovněž otázka výtvarné hodnoty prací. Vedle prací angažovaných umělců z regionu (J. Blažek, Z. Kovář, K. Hofman a dal.) byla získávána díla staršího umění s důrazem na jeho realistické tradice. V roce 1954 to byl např. obraz A. Hudečka a 10 grafik M. Švabinského. V pozdějších letech se jednalo o nákupy z vlastního systematického průzkumu, kladoucího důraz nejen na soudobé tvůrčí výsledky regionu, ale i na díla 19. a 20. století celorepublikového významu. Již od 2. poloviny 50. let se ojediněle dařilo do sbírky získávat kromě prací umělců z přelomu 19. a 20. století i díla klasiků českého a slovenského moderního umění (E. Filla, B. Kubišta, F. Tichý, J. Želibský, C. Majerník).

Druhou etapu ve vývoji galerie a její sbírky zahrnují 60. léta 20. století s určitými přesahy do následného desetiletí. Byla to doba skutečného rozmachu instituce, který do jisté míry souvisel s uvolňováním tíživé politické atmosféry v zemi. V roce 1960 byl název galerie změněn na Oblastní galerii výtvarného umění v Gottwaldově. Funkci ředitele galerie nadále zastával dr. Michal Plánka, který v jejím čele působil až do roku 1980. Nově bylo vymezeno teritorium metodické působnosti galerie, jež se soustředila zejména na okresy Zlín, Kroměříž, Vsetín, Uherské Hradiště. Galerie postupně nalézala a realizovala vlastní odborné představy a záměry, jimiž se osobitě prezentovala v kontextu tehdejších českých regionálních galerií. V oblasti interní práce byly položeny základy odborné dokumentace sbírky a činnosti instituce, rozšiřoval se i samotný sbírkový fond a knihovna. Nejen činnost galerie, ale i práce nákupní komise postupně přecházela na odbornou platformu.

Akviziční činností se pokračovalo v nákupu prací umělců z přelomu 19. a 20. století (O. Lebeda, S. Lolek) a děl klasiků českého a slovenského moderního umění (J. Čapek, E. Filla, O. Gutfreund, R. Kremlíčka, A. Procházka, F. Foltýn, J. Želibský). Rovněž se dařilo získávat kvalitní práce soudobých autorů, mnohdy mladých, narozených během 20. a 30. let 20. století, které jsou již dnes právem považovány za klasické (V. Boštík, J. John, V. Boudník, M. Medek, Z. Fibichová, J. Koblasa, V. Preclík). Zároveň začaly být nakupovány práce dlouho zavrhaných modernistů působících v regionu (I. Vaculková, V. Vaculka, V. Vašíček). Svůj pozitivní význam pro sbírku mělo také zaměření galerie na starší hodnotné práce regionální provenience (J. Kobzáň, F. Podešva).

Právě 50. a 60. léta 20. století byla jedním z nejpłodnějších a zároveň nejefektivnějších období budování sbírky ve smyslu formování specifické podoby galerie. Díky poměrně bohaté nabídce významných uměleckých děl předních českých umělců ze soukromého majetku byla sbírka obohacena o díla, která svou výtvarnou kvalitou, názorovou polohou i časovým rozmezím tvoří základní kameny českého umění 19. a 20. století. Tato expanze souvisela i se skutečností, že až do konce 60. let byla cenová hladina výtvarných děl galerijních hodnot u soukromých sběratelů velmi příznivá a nebyla zatížena drahými nabídkami spekulantů. Je nutné zdůraznit, že u soukromých sběratelů šlo převážně o díla nežijících autorů. Při získávání děl současných autorů museli pracovníci galerie navázat osobní kontakty, aby důkladně poznali tvůrčí vývoj daného umělce a vytipovali klíčová díla galerijní hodnoty.

Třetí etapu v existenci galerie představuje éra normalizace. Instituce byla opět nucena rezignovat na soudobé aktuální umění, uzavřela se více do sebe a intenzivně pokračovala v interní odborné činnosti, zejména v péči o vlastní sbírku a v rozšiřování oddělení dokumentace. Normalizace instituci naplno zasáhla v 80. letech 20. století, v souvislosti se změnou v jejím vedení. Přesto se galerii podařilo svou sbírku obohatit o řadu hodnotných uměleckých děl. Prostřednictvím nových akvizic byla nadále doplňována kolekce prací meziválečného, válečného a poválečného umění, např. byla získána díla E. A. Pittermana – Longena, A. Procházky, K. Černého, K. Holana, M. Holého, P. Kotíka, J. Smetany, L. Zívra, V. Makovského nebo kresby R. Kremlíčky. Do sbírky bylo rovněž zařazeno několik obrazů a soch vrcholných představitelů českého umění 19. a počátku 20. století (A. Chittussi, A. Slavíček, A. Mucha, F. Bílek, J. V. Myslbek).

Závěrečné a současné období existence galerie zahájila po listopadu 89, kdy se na její půdě začaly vytvářet předpoklady pro zcela novou koncepci práce, která již těžila ze skutečných hodnot a tradic místa působnosti galerie. Nosným prvkem nového badatelského programu galerie se stalo zaměření

na baťovskou architekturu a další kulturní aktivity funkcionalistického Zlína. V letech 1991 až 2001 galerie nesla název Státní galerie ve Zlíně a jejím zřizovatelem bylo Ministerstvo kultury ČR. Současný název instituce získala 1. 7. 2001, kde se jejím zřizovatelem stal Zlínský kraj.

Galerie při realizaci svých akvizičních záměrů těžila, kromě tradičně dobré spolupráce se soukromými sběrateli, ve stále větší míře i z dlouhodobé úzké spolupráce s jednotlivými umělci, což pak zcela přirozeně vedlo k pořádání jejich dílčích i souborných výstav, jež skýtaly ideální podmínky pro obohacování sbírek o významná díla. Řadu z nich také instituce získala přímo od výtvarníků i dalších soukromých osob formou darů. V souladu s povahou své sbírky se galerie zaměřovala na budování fondu českého umění 20. a již i 21. století a zároveň začleňování rozhodujících výtvarných projevů zlínského i širšího moravského regionu do odpovídajících souvislostí.

Do stavu uměleckého fondu v 90. letech 20. století výrazně zasáhly restituice. Na základě soudního rozhodnutí vydala galerie původním majitelům celkem 110 obrazů a 10 kreseb a grafik. Týkalo se to zejména širšího konvolutu obrazů ze sbírky podnikatele Emila Saluse (101 obraz). Vzhledem k porozumění zřizovatele galerie Zlínského kraje a Ministerstva kultury ČR se však podařilo 14 nejvýznamnějších děl ze Salusovy sbírky vykoupit a vrátit zpět do fondu zlínské galerie (I. K. Ajvazovskij – 1 obraz, V. Brožík – 2 obrazy, J. Čermák – 1 obraz, A. Chwala – 2 obrazy, J. M. Navrátil – 1 obraz, F. X. Procházka – 2 obrazy, J. Schikaneder – 5 obrazů). Díky tomu zůstala cenná díla českého malířství 19. a počátku 20. století v kontextu českých veřejných sbírek zachována.

Vzhledem k značně limitovaným možnostem prosadit akviziční záměry instituce v rámci současného uměleckého trhu, ale i na základě potřeb sbírky, se galerie od počátku 90. let zaměřovala hlavně na formování sbírky českého poválečného umění, které před listopadem 89 nebylo ve výstavních síních a depozitech veřejných galerií příliš žádoucí. Díky dlouholeté odborné spolupráci s předními českými autory a následnému pořádání původních výstav jejich tvorby galerie získala např. díla od A. Šimotové, V. Janouška, M. Ševčíka, M. Šnajdra, D. Chatrného, T. Švédy, O. Tichého, R. Konvičky, J. Sopka, K. Gebauera, K. Nepraše, O. Slavíka, R. Němce, E. Brikciuse, J. Steklíka a další.

V souvislosti s možnostmi pořádat monografické a kolektivní přehlídky umělců spjatých se zlínskými regionem, jejichž dílo nemohlo být před listopadem 89 z různých důvodů zveřejňováno či objektivně hodnoceno, se otevřela další příležitost k obohacování sbírky. Vedle prací relativně známých tvůrců jako jsou V. Vaculka, J. Hovadík, S. Slovenčík, V. Jarcovjác, V. Vašíček, I. Sedláček, L. Jarcovjác, L. Jaroš, R. Hanke, Z. Macháček, O. Oliva či M. Kotrba, se jednalo také o díla méně známých autorů, např. L. Janečka či J. Machalínka. Zaměření na současné umění spolu s akceptováním tradic spjatých s meziválečným Zlínem galerii přivedlo až k úspěšné obnově Zlínských salonů, přehlídek současného umění. Těchto výstav se od roku 1996 účastní důležitá část české i slovenské výtvarné scény, tvůrci různých názorových proveniencí z domova i ze zahraničí, přičemž finální devizou spolupráce s vystavujícími osobnostmi se zpravidla stává i rozšíření galerijní sbírky o důležitá díla současného umění (L. Rittstein, J. Surůvka, J. Kolář, M. Šejn, D. Tóth).

Literatura:

- Michal Plánka, Třicet let Oblastní galerie výtvarného umění v Gottwaldově (1953-1983), Gottwaldovsko do minulosti k současnosti, 5. svazek, 1983, Okresní archiv Gottwaldově, s. 125-137.
L. Ševeček a kol., Státní galerie ve Zlíně 1990-1997, Státní galerie ve Zlíně, 1997.
L. Ševeček a kol., 50 let zlínské galerie, Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, 2003.
L. Ševeček a kol., Umělecké sbírky Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně v letech 2001-2007, Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, 2007.

Zhodnocení sbírky KGVUZ

Charakter sbírky Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně odráží odborné zaměření instituce, jímž je zejména české umění 19., 20. a 21. století. Kromě objektivního postižení komplexního obrazu umělecké tvorby dané doby je snahou zlínské galerie sledovat i tvorbu ve vztahu k regionu a zasazovat ji do patřičných kontextů celorepublikové a potažmo i evropské scény. Do sbírkotvorné koncepce jsou zahrnuty také kolekce architektury a kolekce designu, které shromažďují důležité materiály k architektonické tvorbě a designu 20. a 21. století v oblasti územní působnosti instituce.

Galerie buduje svou sbírku systematicky již od poloviny 50. let 20. století se zaměřením na české a částečně i slovenské umění 19., 20. a 21. století. Nejvýznamnější součástí kolekce jsou díla dokumentující rozvoj českého moderního umění, zastoupené zejména díly představitelů meziválečné avantgardy - s přesahy k počátkům dvacátého století i do doby následující. Stěžejními díly je dokumentována tvorba krajinářů z okruhu Mařákovy školy, poté následuje historický úsek od vystoupení Osmy, přes kubistickou tvorbu, neoklasicismus 20. let a práce členů Umělecké besedy, až po surrealismus a protiválečně zaměřenou tvorbu přelomu 30. a 40. let. Významné místo ve sbírce zauímají rovněž díla členů Skupiny 42. V kontextu tvorby druhé poloviny dvacátého století vynikají zejména některé práce představitelů českého informelu 60. let nebo díla umělců, které spojuje působení v nekonvenční skupině Křižovnické školy čistého humoru bez vtipu. V posledních letech na významu narůstá zaměření na práce autorů, kteří tvoří podobu našeho současného umění.

V Centrální evidenci sbírek MK ČR je sbírka KGVUZ evidována v rámci 4 podsbírek:

25 – jiná – Obrazová

25 – jiná – Kresby a grafiky

25 – jiná – Plastiky, medaile, gobelíny

25 – jiná – Design, architektura, multimédia

K 31. 12. 2022 sbírka KGVUZ obsahuje celkem 6 788 sbírkových předmětů.

Podsírka obrazová:

K 31. 12. 2022 obsahuje 1 345 sbírkových předmětů.

Její časový profil je přirozeným odrazem odborného zaměření galerie, jímž je české a částečně i slovenské umění 19. až 21. století.

Kolekce malířství 19. století obsahuje díla nejvýznamnějších představitelů od počátku století (A. Machek, J. M. Navrátil), přes národní klasiky (J. Mánes, J. Čermák) až po příslušníky generace, která se proslavila účastí na výzdobě pražského Národního divadla (V. Hynais, V. Brožík). Vedle českých umělců se ve sbírce nachází také obraz výrazného představitele ruské krajinomalby I. K. Ajvazovského. V rámci staršího jádra sbírky rovněž vyniká soubor děl autorů, které spojuje studium v krajinářském ateliéru Julia Mařáka na pražské Akademii výtvarných umění (v letech 1887 až 1899). Početnějším zastoupením ve sbírce disponuje A. Slaviček, S. Lolek, ale třeba i A. Hudeček. České

umění přelomu století je dále doloženo pracemi A. Muchy, J. Schikanedera či J. Preislera, a také hodonínské skupiny SVUM (J. a F. Úprka, C. Mandel, A. Frolka aj.).

Kolekce českého moderního malířství 1. poloviny 20. století tvoří jednu z nejvýznamnějších částí sbírky. Zahrnuje autory, kteří reprezentují vývojovou linii českého umění od počátků moderny reprezentované představiteli Osmy a Skupiny výtvarných umělců, přes neoklasicismus 20. let a práce členů Umělecké besedy, až po surrealismus a existenciální reakce na události 40. let. Jedná se například o díla B. Kubišty, E. Filly, V. Beneše, J. Čapka, J. Zrzavého, V. Špály, O. Kubína, A. Procházky, R. Kremličky, A. Justitze, J. Krále, M. Holého, P. Kotíka, F. Muziky, J. Štyrského, Toyen, F. Janouška, členy Skupiny Ra (V. Zykmond, J. Istler) a Skupiny 42 (F. Gross, B. Matal, J. Smetana, K. Souček), díla K. Černého, V. Hejny a další.

V kontextu tvorby 2. poloviny 20. století vynikají díla představitelů české výtvarné scény 60. let. Ve sbírce je kvalitně zastoupena řada uměleckých přístupů, které se tehdy paralelně odvíjely, zejména různé podoby abstrakce, informální tendence i konstruktivní směřování, stejně jako vlna tzv. nové figurace. Jedná se např. o díla J. Johna, M. Medka, V. Boštíka, J. Istlera, J. Kotíka, E. Ovčáčka, D. Chatrného, F. Ronovského nebo se zlínským okruhem spjatého Č. Kafku, V. Jarcovjaka či J. Hovadíka. Další důležitý celek je formován díly, jejichž autoři nastupovali na českou uměleckou scénu v následujících desetiletích a spoluutvářeli postmoderní vlnu českého výtvarného umění (J. Sopko, I. Ouhel, V. Novák, T. Švéda, A. Lamr, V. Kokolia, R. Konvička a další). Akviziční pozornost je věnována rovněž významným představitelům současné malby, jejichž tvorba je pravidelně do sbírky zařazována. Své zastoupení zde nachází např. Vendula Chalánková, Marek Číhal nebo Pavla Malinová.

Specifický charakter podsbírcy dodávají práce významných tvůrců všech generací, spjatých se zlínským regionem, kteří jsou zařazováni do příslušných kontextů vývoje českého výtvarného umění (M. Boria, V. Chad, V. Vaculka, V. Vašíček, J. Hovadík, S. Slovenčík, I. Sedláček, Z. Macháček či P. Nikl).

Součástí obrazové podsbírcy je rovněž kolekce děl výrazných představitelů slovenského umění 20. a 21. století. Základ tohoto souboru vyšel, obdobně jako tomu bylo u jiných tematických a časových celků sbírky, z nákupů firmy Baťa, které probíhaly ve 30. a 40. letech 20. století. Díky nim bylo dosaženo na hodnotné práce slovenských malířů, dnes již klasiků moderního umění: J. Bauernfreunda, L. Fully, C. Majerníka, J. Želibského, B. Hoffstädtera nebo A. Nemeše, rodem z Maďarska. Mezi pozdějšími akvizicemi galerie se objevovaly práce slovenské provenience již jen příležitostně, jako např. na přelomu 50. a 60. let, kdy se podařilo získat další obrazy J. Želibského nebo C. Majerníka. V souvislosti s obnovou Zlínských salonů po roce 1989 však opět zesílily snahy, aby i tento soubor začal být systematicky rozšiřován. Mezi jeho nejnovější přírůstky náleží díla D. Tótha (Monogramisty T.D.), Petera Rónaie nebo Otise Lauberta.

Podsíbírka kresby a grafiky:

K 31. 12. 2022 obsahuje 4 294 sbírkových předmětů, z toho 1 733 kreseb a 2 561 grafik.

Tato podsíbírka vznikala stejně jako podsíbírka obrazů a v úzké návaznosti na její skladbu. I zde akviziční činnost galerie navázala na cenný základ v podobě nákupů firmy Baťa ze Zlínských salonů a pokračovala v souvztáhnosti se svým výstavním programem. Ve sbírce jsou zastoupeny jak kvalitní

práce klasiků českého a slovenského umění, tak i tvorba autorů soudobých, od starší generace nastupující v 60. letech přes autory středního věku až po ty nejmladší. Vzhledem ke své územní působnosti se galerie zaměřuje také na významné umělecké osobnosti působící v regionu.

Historii podsbírky lze rozdělit do tří časových úseků. Prvním z nich je rok 1953. Díla získaná v tomto roce pocházejí převážně ze sbírek firmy Baťa, jedná se např. o kresby E. Filly, A. Hoffmeistera, J. Krále, C. Majerníka, L. Procházkové nebo grafické listy F. Bílka, C. Boudy, V. Pukla, M. Švabinského.

Druhé období zahrnuje rozmezí let 1953 až 1989, kdy byla podsbírka doplňována o významné osobnosti českého výtvarného umění dvacátého století. V podsbírce má své zastoupení O. Kubín, J. Čapek, E. Filla, F. Gross, K. Lhoták, R. Kremlička, K. Malich, F. Muzika, V. Špála, M. Švabinský, J. Váchal, K. Valter, J. Zrzavý, ale také umělci spjatí životem i dílem s jihovýchodní Moravou – V. Vaculka, S. Lolek, C. Mandel nebo J. Uprka. Důležitou součástí kolekce kreseb jsou rovněž práce od významných českých sochařů (mj. O. Španiela, O. Gutfreunda, J. Wagnera, L. Zívra, V. Makovského) a scénografů (V. Hofman, F. Tröster). V konvolutu grafických listů vynikají práce J. Váchala, V. Preissiga, E. Filly, F. Tichého, R. Kremličky, F. Grosse, F. Hudečka, J. Smetany, V. Zykunda, J. Johna, V. Boudníka nebo J. Anderleho. V průběhu 70. let galerie dále získala rozsáhlejší grafické soubory od P. Kotíka, J. Herčíka, F. Buranta či L. Čepeláka.

Poslední časový úsek podsbírky byl budován po listopadu 89, kdy se akviziční činnost v rámci celkové orientace galerie na současné umění soustředila na práce, jež by reflektovaly rozmanité projevy našeho nejsoučasnějšího umění. V návaznosti na výstavní program galerie doplňuje fond jak o autory, se kterými již navázala kontakt a přehlídku jejich děl realizovala (V. Kokolia, A. Lamr, P. Nikl, S. Slovenčík, J. Sopko, J. Steklík, A. Šimotová), tak průzkumem v ateliérech umělců.

Pozornost instituce věnuje také koordinaci nákupů kreseb a grafik se sbírkou obrazů a plastik tak, aby vznikl komplexní obraz umělecké tvorby v oblasti badatelského zájmu zlínské galerie, se specifickým přihlédnutím k hodnotám vytvářeným v regionu.

Podsbírka Plastiky, medaile, gobelíny:

K 31. 12. 2022 obsahuje 420 sbírkových předmětů, z toho 374 plastik, 44 medailí a 2 gobelíny.

Základ tohoto souboru byl stejně jako u ostatních podsbírek vytvořen díly z Baťovy sbírky. V roce svého vzniku galerie v rámci této podsbírky získala 125 děl, které byly pořízeny především nákupy ze Zlínských salonů v letech 1936-1948. Jednalo se např. o díla J. Štursy, L. Havelky, K. Kotrby, V. Makovského, L. Nováka, J. Wagnera a další. Jedním z nejstarších exponátů v podsbírce je čtvrtá varianta Hudby od J. V. Myslbeka z doby kolem roku 1895. V následujících desetiletích galerie umocňovala specifický charakter podsbírky doplňováním význačných děl zastupujících stěžejní proudy a tendence v českém umění 20. století. Za minulého režimu se tematicky mezi těmito díly objevila také oslava práce (Z. Kovář), motivy folklórní (F. Úprka) nebo portréty (J. Honzálek, V. Kovanič). Byly to ty tematické oblasti, které teorie socialistického realismu tolerovala a podporovala.

Po roce 1989 se galerie zaměřila na umělce, kteří tvořili podobu současného českého umění.

Akviziční činnost zůstala i nadále úzce propojena s výstavním programem galerie. Vzhledem k úspěšné spolupráci s umělci se fond mohl rozrůst např. o díla K. Gebauera, J. Sozanského, M. Ševčíka nebo K. Nepraše. V sochařské podsbírce jsou tak zastoupeny nejen kvalitní práce nežijících klasiků našeho umění, ale i tvorba autorů současných, od starší generace nastupující v 60. letech přes autory středního věku až po nejmladší generaci. Galerie systematicky mapuje i tvorbu sochařů z místa své působnosti (R. Hanke, M. Kotrba, L. Jarcovjác, J. Kolář, P. Stanický).

Podsbírka design, architektura, multimédia:

K 31. 12. 2022 obsahuje 729 sbírkových předmětů, z toho 649 děl v rámci oddílu architektury, 61 děl v rámci designu, a 19 děl v rámci multimédií.

Vedle svých tradičních akvizičních a výstavních aktivit galerie začala od roku 1987 systematicky shromažďovat, zpracovávat a prezentovat rovněž architektonické materiály. Tato orientace instituce vyplynula především ze specifčnosti konstruktivistické funkcionalistické architektury a urbanismu města v první polovině 20. století a ze vztahu ke kulturnímu fenoménu a odkazu meziválečného Zlína. Zlín se stal od poloviny 30. let vedle Prahy a Brna třetím výrazným centrem československé moderní architektury a jeho bohatou kulturní historií se snaží galerie reflektovat.

Podsbírka zaměřená na architekturu je jednou z nejmladších podsbírek instituce. Zahrnuje modely zlínských staveb 20. století, originály architektonických studií, kreseb a plánů nebo i negativy architektury ve zlínském regionu. K artefaktům této podsbírky se vztahuje také dokumentace, která zahrnuje více než tři tisíce pozitivů, negativů a diapozitivů architektury v regionu s doprovodným textovým materiálem, originály a kopie architektonických studií, kreseb a plánů či dobové filmy.

Protože se zlínská galerie orientuje především na současné výtvarné umění a aktuální dění v této oblasti, rozšiřuje se i pozornost v oblasti architektury na výrazné osobnosti současné architektury v regionu, jejichž tvorba může být vřazena do širšího kontextu celorepublikové architektonické tvorby. Zapojení podsbírky architektury do širšího spektra podsbírek umožňuje představovat architekturu v kontextu s těmito obory a nacházet vzájemné souvislosti.

V posledních letech se intenzivněji rozšiřuje také kolekce designu, jejíž zárodek spadá do 60. let minulého století a která usiluje shromažďovat důležité materiály k designu 20. a 21. století v oblasti územní působnosti instituce.

V přímé návaznosti na strategii komplexněji zachytit proměny současného umění se záběr nákupů stále častěji rozšiřuje mimo hranice klasických médií (malba, kresba, grafika, socha a objekt) směrem k formám novějším, jakými jsou fotografie, videa, audio nahrávky, prostorové instalace nebo video instalace, které postupně rozšiřují zatím početně ne příliš rozsáhlý soubor multimédií.

2. Priority akviziční politiky

Strategie akvizic v KGVUZ vychází zejména z povahy v minulých letech budované sbírky, kterou se nové akvizice snaží doplňovat ve smyslu časové i problémové úplnosti s ohledem na místní specifika. Reflektuje přitom administrativní a finanční znevýhodnění vůči soukromým sběratelům. Sběrka bude i v následujícím období doplňována akvizicemi, které mají přímý vztah k výstavám pořádaným galerií. Vedle regionálních autorů, jejichž dílo je sledováno průběžně, jsou to díla autorů, kteří se účastní profilových výstav nebo přehlídek. Patří sem autoři, kteří vystavují v rámci Nových zlínských salonů a nového projektu Dům umění (většinou autoři střední nebo starší umělecké generace), a umělci zastoupení na Zlínských salonech mladých (nejmladší generace).

Jádro sbírky volného umění tvoří výtvarné předměty od počátků 19. století po současnost. Nejlépe zastoupeno je moderní umění 1. poloviny 20. století. Také podsbírka designu a architektury staví nejvíce na odkazu baťovské éry 20. – 40. let minulého století. Vzhledem k této skutečnosti i vzhledem k cenám a dostupnosti na trhu s uměním je prioritou sbírkotvorné strategie zejména doplnění následujících oblastí:

- a) Umění 2. poloviny 20. století, zejména díla ze 70., 80. a 90. let dosud žijících významných představitelů tohoto období v českých zemích a na Slovensku.
Cíl této oblasti směřuje zejména k vytvoření ekvivalentního pendantu k dílům první poloviny 20. století ve sbírce. I nadále chceme budoucí akvizice prověřovat a připravovat v rámci autorských výstav. Protože nás zajímají především žijící osobnosti, které měly / mají vliv na formování mladších umělců resp. pozdější vývoj scény, chceme i nadále ověřovat tyto konsekvence a vztahy pomocí speciálních výstav v rámci přehlídek Nový zlínský salon, Dům umění nebo Prostor Zlín a také v rámci samostatných projektů.
- b) Oceněná díla ze Zlínských salonů mladých a jiných významných výstav současného umění. Tato oblast zahrnuje především autory a autorky mladší generace. Tyto akvizice zásadně přispívají k nezaměnitelnému charakteru sbírky KGVUZ mezi jinými veřejnými sbírkami v ČR. Jména autorů a autorek lze dopředu těžko predikovat. Z těch, co se účastnili již proběhlých výstav, se jedná například o Pavlu Malinovou, Marka Číhala, Vendulu Chalánkovou, Danielu Baráčkovou.
- c) Zastoupení významných autorů z regionu, kteří tvořili / tvoří v kontextu soudobého evropského diskurzu umění.
Jedná se o dlouhodobé sledování tvorby současných autorů spojených s regionem jako Ivo Sedláček, Lubomír Jarcovják, Radim Hanke, Michal Bauer, Petr Stanický, Zdeněk Šmíd. Zároveň jde o doplňování zastoupení tvorby již nežijících osobností jako třeba Marius Kotrba, René Hábl nebo ze starších etap Bedřich Baroš a Jan Machalínek.
- d) Návrhy (resp. produkty) architektů a designérů mající vztah ke zlínskému prostředí nebo zlínskému výtvarnému školství.
- e) Chybějící zástupci v oddílech staršího umění (od 19. století po 60. léta 20. století).

Doplnění v této oblasti bude spíše otázkou příležitosti získání sběratelské pozůstalosti nebo objevení nového díla některého z klasiků. Tyto akvizice jsou v současné době zcela výjimečné, i když o to cennější. Výzvou, i s ohledem na získání mimořádných finančních prostředků, by bylo dílo, jež má vztah například námětem, místem vzniku nebo sběratelskou historií k regionu, v němž KGVUZ působí.

K nejnovějším pozoruhodným ziskům v této oblasti se řadí konvolut přípravných kartonů pro obrazy křížové cesty (keramické řezané mozaiky) na Svatém Hostýně, které vytvořil Jano Köhler (1873-1941).